

פרשת ויצא יעקב התשפ"ו

ari.kahn@biu.ac.il

הרב ארי דוד קאהן

Shiur is sponsored by Rabbi Michael and Jeri Laxmeter
for the refuah shleimah of their granddaughter Avigayil Sara bat Shaina Ahrona

1. בראשית פרק כח פסוק י - כב (פרשת ויצא)

(י) ויצא יעקב מבאר שבע בלילה חרנה: (יא) ויפגע במקום וילן שם כי-בא השמש ויחל מאבני המקום וישם מראשיתו וישכב במקום ההוא: (יב) ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלהים עלים וירדים בו: (יג) והנה ה' נצב עליו ויאמר אני ה' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך: (יד) והנה זרעך בעפר הארץ ופרצת גמה וקדמה וצפנה ונגבה ונברכו בך כל-משפחת האדמה וזרעך: (טו) והנה אנכי עמך ושמרתיו בכל אשר-תלך והשבתיך אליהאדמה הזאת כי לא אעזבך עד אשר אביעשיתי את אשר-דברתי לך: (טז) ויניח יעקב משנתו ויאמר אכל יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי: (יז) ויירא ויאמר מה-נורא המקום הזה הנה אין זה כי אבי-בית אלהים וזה שער השמים: (יח) וישכם יעקב בבקר ויחל את-האבן אשר-ישם מראשיתו וישם אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה: (יט) ויקרא את-שם-המקום ההוא בית-אל ואולם לזו שם-העיר לראשונה: (כ) ויצר יעקב גדר לאמר אם-יהיה אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך ונמנולי לחם לאכל ובגד ללבוש: (כא) ושבתי בשלום אל-בית אבי והיה ה' לי לאלהים: (כב) והאבן הזאת אשר-שמת לי מצבה יהיה בית אלהים וכל אשר תתן-לי עשה אעשה ונזכרתי לך:

2. בראשית פרק לא פסוק יא - יג (פרשת ויצא)

(יא) ויאמר אלי מלאך האלהים בחלום יעקב ואמר הנני: (יב) ויאמר שא-נא עיניך וראה כל-העתידים העלים על-הצאן עמדים נמדים וברדים כי ראיתי את כל-אשר לבן עשה לך: (יג) אנכי האל בית-אל אשר משחת שם מצבה אשר נדרת לי שם גדר עתה קום צא מן-הארץ הזאת ושוב אל-ארץ מולדתך:

3. בראשית פרק לב (פרשת ויצא)

(א) וישכם לבן בבקר וינישק לבניו ולבנותיו ויברך אותם בלילה וישב לבן למקומו: (ב) ויעקב הלך לדרך ויפגעו-בו מלאכי אלהים: (ג) ויאמר יעקב באשר ראם מחנה אלהים זה ויקרא שם-המקום ההוא מחננים: פ פרשת וישלח (ד) וישלח יעקב מלאכים לפניו אל-עשו אחיו ארצה שער שדה אדום: ... (כה) וינתר יעקב לבדו ויאבק איש עמו עד עלות השחר: (כו) וירא כי לא יכל לו ויגע בכף-ירכו ותקע כף-יגרו יעקב בהאבקו עמו: (כז) ויאמר שלחני כי עלה השחר ויאמר לא אשלחך כי אם-ברכתני: (כח) ויאמר אליו מה-שמה ויאמר יעקב: (כט) ויאמר לא יעקב יאמר עוד שמה כי אם-ישאל פי-שירית עם-אלהים ועם-אנשים ותוכל: (ל) וישאל יעקב ויאמר הגידה-נא שמה ויאמר למה זה תשאל לשמי ויברך אתו שם: (לא) ויקרא יעקב שם המקום פניאל כי-ראיתי אלהים פנים אל-פנים ותנצל נפשי: (לב) ויזרח-לו השמש באשר עבר את-פניאל והוא צלע על-ירכו: (לג) על-פן לא-יאכלו בני-ישראל את-גיד הנשה אשר על-כף הירך עד היום הזה כי נגע בכף-יגרו יעקב בגיד הנשה:

4. הושע פרק יב פסוק ד - ז

(ד) בבטן עקב את-אחיו ובאונן שרה את-אלהים: (ה) וישר אל-מלאך ויכל בכה ויתחנו-לו בית-אל ומצאנו ושם ידבר עמנו: (ו) וה' אלהי הצבאות ה' זכרו: (ז) ואתה באלהיך תשוב חסד ומשפט שמר וקנה אל-אלהיך תמיד:

5. בראשית פרק מז פסוק טו - טז (פרשת ויחי)

(טו) ויברך את-יוסף ויאמר האלהים אשר התהלכו אבתי לפניו אברהם ויצחק האלהים הרעה אתי מעודי עד-היום הזה: (טז) המלאך הגאל אתי מפל-לע יברך את-הנערים ויטרא בהם שמי ושם אבתי אברהם ויצחק וידעו לרב בקרב הארץ:

6. תלמוד בבלי מסכת חולין דף צא עמוד ב

תנא עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה ויורדין ומסתכלין בדיוקנו של מטה בעו לסכוניה מיד {בראשית כ"ח:י"ג} והנה ה' נצב עליו אמר רבי שמעון בן לקיש אלמלא מקרא פתוב אי אפשר לאמרו פאדם שמניף על בנו.

7. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף פד עמוד א

אמר רבי יוחנן אנא אישתיירי משפירי ירושלים אני נשארתי מהיפים האי מאן דבעי מחזי שופריה דרבי יוחנן ניימי פסא דכספא מבי סלקי שביא כוס כסף מבית הצורף ונמליה פרציתא דרומנא סומקא וימלא אותה גרעני רימון אדום ונהדר ליה כליא דנורדא סומקא

לְפֹמִיָּה וישׁים זר ורדים אדומים על פיו ונִוְתַבִּיָּה בֵּין שְׂמֶשָׁא לְטוֹלָא ויעמיד אותה בין החמה והצל הָהוּא וְהָרוּרִי מַעֲיֵן שׁוּפְרִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן. אֵינִי וְהָאֻמֵּר מֶר שׁוּפְרִיָּה דְרַב פִּהְגָּא מַעֲיֵן שׁוּפְרִיָּה דְרַבִּי אֱבָהוּ שׁוּפְרִיָּה דְרַבִּי אֱבָהוּ מַעֲיֵן שׁוּפְרִיָּה דִּזְעֻקָב אֲבִינוּ שׁוּפְרִיָּה דְאַדָם הָרָאשׁוֹן ואילו רבי יוחנן לא קא חשיב ליה שאנני רבי יוחנן דהדרת פנים לא הויא ליה.

8. רש"י מסכת חולין דף צא עמוד ב

בדיוקנו של מעלה - פרצוף אדם שבארבע חיות בדמות יעקב. בעו לסכוניה - מחמת קנאה. נצב עליו - לשמרו. שמניף על בנו - במניפה להצילו מן השרב.

9. יחזקאל פרק א פסוק ה - י

(ה) ומתוך־הַ דְּמוּת אַרְבַּע סִיּוֹת וְזֶה מֵרְאִיתָן דְּמוּת אָדָם לְהִנָּה: (ו) וְאַרְבַּעַה פָּנִים לְאַחַת וְאַרְבַּע פָּנִים לְאַחַת לָהֶם: (ז) וּרְגֵלֵיהֶם רִגְלֵ יִשְׂרָאֵל וְכַף רִגְלֵיהֶם כַּכַּף רִגְלֵ לְעָל וּנְצָלִים כַּעֲשֵׂי תְחִשֶׁת קָלָל: (ח) וַיְהִי אָדָם מִמֶּסַחַת פְּנֵיהֶם עַל אַרְבַּעַת רַבְעֵיהֶם וּפְנֵיהֶם וּכְנֵפֵיהֶם לְאַרְבַּעַתָּם: (ט) חִבְרַת אֵשָׁה אֶל־אַחֻתָּהּ כַּנִּפְיָהֶם לֹא־יִסְבּוּ בְלִכְתָּן אִישׁ אֶל־עֵבֶר פָּנָיו יִלְכוּ: (י) וַדְּמוּת פְּנֵיהֶם פָּנֵי אָדָם וּפָנֵי אֲרִיָּה אֶל־הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי־שֹׁר מִהַשְׂמָאוֹל לְאַרְבַּעַתָּן וּפְנֵי־נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתָּן:

תלמוד בבלי מסכת חגיגה דף יג:

פְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר {יִחְזָקָאֵל א'י'} וּדְמוּת פְּנִיָּהֶם פְּנֵי אָדָם וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הַיָּמִין לְאַרְבַּעַתָּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהֶשְׁמָאֵל לְאַרְבַּעַתָּן וְגו' וּכְתִיב {יִחְזָקָאֵל י'י"ד} וְאַרְבַּעָה פָּנִים לְאַחַד פְּנֵי הָאֶחָד וּפְנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשָּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיָה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי נָשָׁר וְאִילוֹ שׁוֹר לֹא קָא חֲשִׁיב **אָמַר רִישׁ לְקִישׁ יִחְזָקָאֵל בִּיקִישׁ עָלָיו רַחֲמִים וְהַפְּכוּ לְכְרוּב** אָמַר לִפְנֵיו רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם קִטִּיגוֹר יַעֲשֶׂה סְנִיגוֹר. מֵאִי כְּרוּב אָמַר רַבִּי אֲבָהוּ כְּרַבִּיא שֶׁפֶן בְּבָבֶל קוֹרִין לִיְנוּקָא רַבִּיא אָמַר לִיה רַב פֶּפְאָ לֹאבָנִי אֵלָא מַעֲתָה דְּכְתִיב פְּנֵי הָאֶחָד פְּנֵי הַכְּרוּב וּפְנֵי הַשָּׁנִי פְּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פְּנֵי אַרְיָה וְהָרְבִיעִי פְּנֵי נָשָׁר הֵינּוּ **פְּנֵי כְּרוּב הֵינּוּ פְּנֵי אָדָם** אִפִּי רַבְרַבִּי וְאַפִּי זוּטְרִי.

10. יחזקאל פרק י פסוק ב - טו

(ב) וַיֹּאמֶר אֶל-הָאִישׁ לִבֶּשׂ הַבָּדִים וַיֹּאמֶר בֹּא אֶל-בִּינֹת לַגִּלְגָל אֶל-תַּחַת לִפְרוֹב וּמִלֹּא חֲפָיֶיךָ גָּחִל-יֵאשׁ מִבִּינֹת לִפְרוֹבִים וְנָרַק עַל-הָעֵיר וַיָּבֹא לַעֲנִי: (ג) וְהַפְּרוֹבִים עֹמְדִים מִיָּמִין לַבַּיִת בִּבְאוֹ הָאִישׁ וְהָעָנִי מָלֵא אֶת-הַחֲצָר הַפְּנִימִית: (ד) וַיֵּרָם כְּבוֹד-ה' מֵעַל הַפְּרוֹב עַל מִפְתָּן הַבַּיִת וַיִּמָּלֵא הַבַּיִת אֶת-הָעָנִי וְהַחֲצָר מְלֵאָה אֶת-נִגְהַ כְּבוֹד ה': (ה) וְקוֹל כִּנְפֵי הַפְּרוֹבִים נִשְׁמָע עַד-הַחֲצָר הַחִיצוֹנָה כְּקוֹל אֶל-שְׁנֵי בַדְּרָו: (ו) וַיְהִי בְצוּתוֹ אֶת-הָאִישׁ לִבֶּשׂ-הַבָּדִים לֵאמֹר קַח אֵשׁ מִבִּינֹת לַגִּלְגָל מִבִּינֹת לִפְרוֹבִים וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד אֶצֶל הָאוֹפֶן: (ז) וַיִּשְׁלַח הַפְּרוֹב אֶת-יָדוֹ מִבִּינֹת לִפְרוֹבִים אֶל-הָאֵשׁ וְאֵשׁ בִּינֹת הַפְּרוֹבִים וַיִּשְׂא וַיִּתֵּן אֶל-חֲפָנָי לִבֶּשׂ הַבָּדִים וַיִּקַּח וַיֵּצֵא: (ח) וַיֵּרָא לִפְרוֹבִים תְּכֵנִית יַד-אֲדָם תַּחַת כַּנְפֵיהֶם: (ט) וַאֲרָאָה וְהִנֵּה אַרְבָּעָה אוֹפְנִים אֶצֶל הַפְּרוֹבִים אוֹפֶן אֶחָד אֶצֶל הַפְּרוֹב אֶחָד וְאוֹפֶן אֶחָד אֶצֶל הַפְּרוֹב אֶחָד וּמֵרָאָה הָאוֹפְנִים כַּעֲזֵן אֶבֶן תְּרַשִׁישׁ: (י) וּמֵרָאִיהֶם דְּמוּת אֶחָד לַאַרְבָּעָתָם כַּאֲשֶׁר יִהְיֶה הָאוֹפֶן בְּתוֹךְ הָאוֹפֶן: (יא) בְּלִכְתָּם אֶל-אַרְבָּעַת רַבְעֵיהֶם יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּם כִּי הַמָּלוֹם אֲשֶׁר-יִפְגֹּה הָרֹאשׁ אַחֲרָיו יִלְכוּ לֹא יִסְבוּ בְּלִכְתָּם: (יב) וְכָל-בִּשְׂרָם וּגְבֻהֶם וַיְדִיחֵם וּכְנָפֵיהֶם וְהָאוֹפְנִים מְלֵאִים עֵינִים סָבִיב לַאַרְבָּעָתָם אוֹפְנֵיהֶם: (יג) לְאוֹפְנִים לָהֶם קוֹרָא הַגִּלְגָל בְּאוֹנֵי: (יד) וְאַרְבָּעָה פָּנִים לְאֶחָד פָּנֵי הָאֶחָד פָּנֵי הַפְּרוֹב וּפָנֵי הַשְּׂנִי פָּנֵי אָדָם וְהַשְּׁלִישִׁי פָּנֵי אַרְיֵה וְהָרְבִיעִי פָּנֵי-נֶגֶשׁ: (טו) וַיֵּרְמוּ הַפְּרוֹבִים הִיא הַסִּיָּה אֲשֶׁר רָאִיתִי בְּנֶהֱרֶכְבֶּר:

11. בראשית פרק כז פסוק כז (פרשת תולדות)

(כז) וַיִּשָּׁק-לוֹ וַיֵּרַח אֶת-רִיחַ בְּגָדָיו וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר רֵאָה רִיחַ בְּנֵי פְרִיִת שְׂדֵה אֲשֶׁר בָּרְכוּ ה':

12. רש"י בראשית פרק כז פסוק כז (פרשת תולדות)

(כז) וירח וגו' - והלא אין ריח רע יותר משטף העזים, אלא מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן:

כריח שדה אשר ברכו ה' - שנתן בו ריח טוב, וזה **שדה תפוחים**, כן דרשו רבותינו ז"ל:

13. תורת חיים מסכת בבא מציעא דף פד עמוד א

שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם הראשון. מספר הזוהר פרשת תולדות משמע דהיינו מה שאמרו חכמים ז"ל כשנכנס יעקב אבינו לפני אביו לברכו נכנס עמו ריח גן עדן לפי שהיה לבוש באותה שעה במלבושיו של אדם הראשון

14. בראשית פרק ג פסוק כד (פרשת בראשית)

(כד) וַיִּגְרֹשׁ אֶת־הָאָדָם וַיִּשְׁלַח מִקֶּדֶם לְגֹן־עֵדֶן אֶת־הַכֶּרֶבִּים וְאֵת הַחַרְבַּב הַמְתַּהַפֵּכִת לְשֹׂמֵר אֶת־דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים:

15. בראשית פרק ב פסוק טו (פרשת בראשית)

(טו) וַיִּקַּח ה' אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם וַיִּנָּחֵהוּ בְּגֹן־עֵדֶן לְעַבְדָּהּ וּלְשִׁמְרָהּ:

16. בראשית פרק לה פסוק א - טו (פרשת וישלח)

(א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב קוּם עֲלֵה בֵּית-אֵל וְשִׁב-שָׁם וַעֲשֵׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ לְאֵל הַנִּרְאָה אֵלֶיךָ בְּבֶרְתְּךָ מִפְּנֵי עֲשׂוֹ אֲחִיךָ:
(ב) וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב אֶל-בֵּיתוֹ וְאֶל כָּל-אֲשֶׁר עִמּוֹ הִסְרוּ אֶת-אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם וְהִטְהָרוּ וְהִחַלְפוּ שְׁמֹתֵיכֶם: (ג) וְנִקְוָמָה וְנַעֲלֶה בֵּית-אֵל וְנַעֲשֵׂה-שָׁם מִזְבֵּחַ לְאֵל הָעֵנָה אֲתִלְ בְּיוֹם צָרָתִי וַיְהִי עֲמָלִי בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר הִלַּכְתִּי: (ד) וַיִּתְּנוּ אֶל-יַעֲקֹב אֶת כָּל-אֱלֹהֵי הַנֹּכַח אֲשֶׁר בְּיָדָם וְאֶת-הַנִּזְמִים אֲשֶׁר בְּאֲזְנוֹתֵיהֶם וַיִּטְמְנוּ אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם-שָׁקֶם: (ה) וַיִּסְעוּ וַיְהִי חֲתַת אֱלֹהִים עַל-הָעָרִים אֲשֶׁל סְבִיבוֹתֵיהֶם וְלֹא יָרְדּוּ אֲחֵרֵי בְנֵי יַעֲקֹב: (ו) וַיָּבֹא יַעֲקֹב לְיוֹזֵה אֲשֶׁל בְּאֶרֶץ כְּנָעַן הוּא בֵּית-אֵל הוּא וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר-עִמּוֹ: (ז) וַיָּבֹן שָׁם מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא לְמָקוֹם אֵל בֵּית-אֵל כִּי שָׁם נִגְלוּ אֵלָיו הָאֱלֹהִים בְּבֶרְתּוֹ מִפְּנֵי אֲחִיו: (ח) וַתֵּמֶת דְּבָרָה מִיִּגְקַת רַבָּקָה וַתִּקְבֹּר מִתַּחַת לְבֵית-אֵל תַּחַת הָאֵלֹן וַיִּקְרָא שְׁמוֹ אֵלֹן בְּכוֹת: פ (ט) וַיָּרָא אֱלֹהִים אֶל-יַעֲקֹב עוֹד בָּבֹאוֹ מִפָּנֶן אֲרָם וַיִּבְרָךְ אֹתוֹ: (י) וַיֹּאמֶר-לוֹ אֱלֹהִים שְׁמֹךְ יַעֲקֹב לֹא-יִקְרָא שְׁמֹךְ עוֹד יַעֲקֹב כִּי אִם-יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֹךְ וַיִּקְרָא אֶת-שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל: (יא) וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלֹהִים אֲנִי אֵל שְׂדֵי פְתָה וּרְבֵה גוֹי וְקָהַל גּוֹיִם יִהְיֶה מִמֶּךָ וּמְלָכִים מִחַלְצֶיךָ יֵצְאוּ: (יב) וְאֶת-הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאֲבֹתֶיךָ וְלִי צִדְקָה לָהּ אֲתַנֶּנָּה וְלִזְרַעְךָ אֲחֵרֶיךָ אֶתְּןָה אֶת-הָאֶרֶץ: (יג) וַיַּעַל מֵעֵלְיוֹ אֱלֹהִים בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דָּבָר אֹתוֹ: (יד) וַיֵּצֵב יַעֲקֹב מִצְבֵּה בְּמָקוֹם אֲשֶׁר-דָּבָר אֹתוֹ מִצְבֵּה אָבֹן וַיִּסֵּךְ עָלֶיהָ נֹסֶךְ וַיִּצֶק עָלֶיהָ שְׁמוֹ: (טו) וַיִּקְרָא יַעֲקֹב אֶת-שְׁם הַמָּקוֹם אֲשֶׁר דָּבָר אֹתוֹ שָׁם אֱלֹהִים בֵּית-אֵל:

17. פירוש הרקאנאטי על התורה - פרשת ויצא

ויעבד יעקב ברחל שבע שנים ויהיו בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה. ויעבד כמו לעבדה ולשמרה כי צריכה השקאה שלא תהיה מדת הדין קשה בהפרדה מן המים העליונים. שבע שנים הרמז לז' קצוות הנרמזים בשבעת ימי בראשית. כד"א בקרב שנים חיהו כי השנים הם מימים [רבים] (יהשוע כג' א') והבי"ת שבמלת ברחל היא כבי"ת ויבא יעקב מן השדה בערב כפי מה שאני עתיד לפרש. והנה היא כלולה משש קצוות ועמה הם שבעה. ואמר אחדים על דרך הייחוד שלא לקצץ בנטיעות. באהבתו אותה כי היא מיוחדת לו ועצורה אליו. וידעת כי האהבה היא נשפעת ממדת זכור ובזה יהיה הייחוד ולזה נצטרכה רחל הנזכרת מיעקב הנזכר:

וכיון דיעקב מעין אדם הראשון הוה חזרו הבגדים לכמות שהיו מעיקרא וקלטו ריח גן עדן וזה לשונו ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודות אלין אינון לבושין דרווח עשו מן נמרוד ואילין לבושי יקר הוה מן אדם הראשון וכו' וכדהוי לבוש לון עשו לא הוי סלקין ריחן כלל וכד לביש לון יעקב תב לבושים לאתריה וסליקו ריח בגין דשופריה דיעקב שופריה דאדם הוה ע"כ. ונראה דלהכי כתיב ויאמר ראה ריח בני כריח שדה וכי שייך ריח גבי ריח אלא לפי שכתונת עור של אדם הראשון היו מאירין ונהירין כדאיתא במדרש רבה כתונת עור בתורתו של ר' מאיר מצאו כתוב כתונת אור אלו בגדיו של אדם הראשון ואפשר שנעשו מעורו של לוינת מהנקבה שנמלח לצדיקים לעתיד שעורו מבהיק מסוף העולם ועד סופו כדאיתא בפרק הספינה והיינו עור ואור ואיכא למימר דכי היכי כי לביש לון עשו לא הוה סלקין ריחן וכי לביש להון יעקב הוה סלקין ריחן וכד לביש תב לבושיה לאתריה והוה נהירין כמלקדמין כיון דחד שופרא הוה להו והיינו דקאמר ראה ריח בני כי ריח ההיא היה נרגש בחוש הראות שהיו אז הבגדים מאירין ומריחין בבת אחת כי ריח גן עדן הוא אור העליון הצפון לצדיקים.

18. משך חכמה במדבר פרק טו פסוק לט (פרשת שלח)

כל מצות ה'. גימטריא תרי"ב, ומצות ציצית - הרי תרי"ג. "וראתם אותה", כי תכלת הוא הממזג הצבעים כידוע, וזה הברית התיכון (זהר הקדמה), וצורתו של יעקב חקוקה בכסא הכבוד (חולין צא, ב ועוד). וזה שאמר (מנחות מג, ב) תכלת דומה לים וכו' ורקיע דומה לכסא הכבוד, שנאמר (יחזקאל א, כו) "כמראה אבן ספיר דמות כסא". וזהו ציצית דמארי עלמא, והוא שופרא דיעקב מעין שופרא דאדם הראשון (בבא מציעא פד, א). והדברים עמוקים ליודע חן, והבן.

19. ספר השל"ה הקדוש - מסכת פסחים מצה עשירה

\{רפט\} תם, פֶּרֶשׁ רִשׁ"י בְּפֶרֶשֶׁת תּוֹלְדֹת (בראשית כה, כז), מִי שְׁאִינוּ יוֹדְעֵי לְרִמּוֹת נִקְרָא תָם. וַיַּעֲקֹב שָׁנִיקָרָא תָם מֵעִין שׁוֹפְרִיָה דְאָדָם (בבא מציעא פד א). וְכֵן אָדָם הָרִאשׁוֹן תָם הָיָה, קֹדֶם אֲכָלוֹ מֵעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרָע, הוּא אִינוּ יוֹדְעֵי לְרִמּוֹת, אֲדָרְבָּה רְמוֹ אוֹתוֹ, בְּסוֹד 'אַרְמִי אֲבָד אֲבִי' (דברים כו, ה), הוּא הַנֶּחָשׁ הָעָרוֹם, עַד אֲשֶׁר גָּרַם לְהַפֹּךְ 'תָם' - ל'מֵת', וְלִוְלִי זֶה חֵי עוֹלָמִית. וְהֵנָּה, תָם הוּא שׁוֹמֵר שְׁכָר שֶׁהוֹלֵךְ בְּתַמִּימוֹת, כְּשֶׁשֶׁם שְׁאִנִּי הָיָה עִמָּה כִּף תְּהִיָה עִמִּי חֶלֶף עֲבוֹדָתִי וְזֶהוּ שׁוֹמֵר שְׁכָר. וְכֵן יַעֲקֹב אִישׁ תָם, הָיָה שׁוֹמֵר שְׁכָר אֲצֵל לָבֹן. וְעַנְיָן שׁוֹמֵר שְׁכָר דְאָדָם הָרִאשׁוֹן, כִּי הָיָה שׁוֹמֵר, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (בראשית ב, טו) 'לְעִבְדָה וּלְשִׁמְרָה', אָכֵן עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרֶס. וְהָא רְאִיָה שְׁהוֹסַת, כְּשֶׁאָמַר הַנֶּחָשׁ 'וְנִפְקָחוּ עֵינֵיכֶם וְהִיִּיתֶם כְּאֱלֹהִים' גו' (שם ג, ה), וְתָם אוֹמֵר 'מ'ה זֹאת', כִּי אוֹמֵר 'מ'ה' יִתְרוֹן הָעוֹשָׂה בְּאֲשֶׁר הוּא עָמַל' (קהלת ג, ט), כִּי כָל מַגְמָתוֹ לְהִיּוֹת

חֶלֶף עֲמָלוֹ יִתְרוֹנוֹת, אִם אֵתָּה אָמַר לוֹ, 'בְּחֶזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמִּצְרָיִם' (שמות יג, טז), וּמִחֲמַת הַטּוֹבָה שֶׁעָבְרָה מִחַיִּים אָנוּ לְעָבְדוֹ, אִם אֵם לֹא מְשַׁפֵּיעַ עֲתָה, וְכִמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י 'אֲנִי ה' וְגו' (ויקרא כה, לח), עַל מִנַּת שֶׁתִּקְבְּלוּ (עולי) [עליכם מצותי] כו'. וּבִסְפָּר חֻבַּת הַלְבָבוֹת (שער עבודת אלקים פ"ו) הָאָרִיז שֶׁיִּתְעוֹרֵר הָאָדָם בְּטוֹבוֹת שֶׁקִּדְמָהוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְאָדָם לְשַׁלְמָם:

20. ספר עמק המלך - ספר תקוני שבת - פרק יז

וכיון שנהפך המטה לנחש, וינס משה מפניו, [שמות ד' ג'] שנתירא מחטא אביו, אדם הראשון, שלא יענש בסוד 'פוקד עון אבות על בנים', שגם הוא הפך הנוגה מטובה לרעה, אבל כשהפך הנחש למטה, אז אחז בזנבו ולא נתירא ממנו כלום, ולכן נקרא להט החרב המתהפכת. וגם הוא הסלם שראה יעקב אבינו עליו השלום והברכה, 'והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו', פירוש, העולם היא אור נוגה הזאת, שקלקל אותה אדם הראשון, והיא מוצבת כעמוד מן הארץ עד לשמים. רצה לומר נוגע עד לשמים, שהוא סוד יצירה, מן הארץ, כי דרך הלוח לנשמות ישראל, העולים ויורדים דרך שם. וכשישראל עושין רצונו של מקום, אין מלאכי אלהים אחרים יכולים לילך דרך שם, ולכלול אותה בטומאה, כדי לינק מן השכינה, ובזמן שישראל חוטאים חס ושלום הולכים ועולים דרך שם, ושולטים בכל העולם. ומה גם בנוגה, לפי זה יש להם עלייה וירידה על ידי ישראל, ולכן אמרו רז"ל בתנחומא פרשת ויצא [סימן ב'], בפסוק 'והנה סלם... והנה מלאכי...' א"ר שמואל בר נחמני אלו שרי ארץ ישראל. 'דאמר ר' שמואל בר נחמני, מלמד שהראהו הב"ה ליעקב אבינו עליו השלום והברכה שרה של בבל עלה שבעים עוקים', פירוש, ע' מעלות של סולם ויורד, 'ושל מדי נ"ב עוקים ויורד, ושל יון ק"פ עוקים ויורד'. 'ושל אדום עלה ולא ידע כמה, באותה שעה נתירא יעקב אבינו עליו השלום והברכה ואמר, שמא לזה אין ירידה, אמר לו הב"ה, ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל, כביכול אפילו אתה רואה עולה אצלי משם אני מורידו':

21. סוד החשמל חלק א - סוד הקל וחומר

וכו' ויעקב כמו שהוא מכון כנגד הקו האמצעי הוא גלה הסוד וזהו שאמר "ויירא יעקב ויאמר מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלהים" כלומר חלקו ראה ואמר "מה נורא המקום הזה" רואים שבמראה הסלם יעקב ראה את עמוד האמצע שלו שנקרא נורא שעם האותיות בגימטריא ב' פעמים ק"ל שיש בדעת המבררת כדלעיל. ... נראה לבאר כיון שהנבואה הזאת נגלתה ליעקב כשחזר לארץ ישראל באותו מקום שבו הוא קבל את נבואת הסלם, כפי שאומר רש"י, ההתגלות היתה שוב בבחינת סלם,

22. סוד החשמל חלק ב - חשמל סלם

מצינו בזהר (ויצא קמט). שהסלם שיעקב ראה הוא באותה בחינה של המראה שראה יחזקאל על נהר כבר, ושם ראה יחזקאל את החשמל, ומשמע שם שהסלם הוא בבחינת חשמל. וכן מובא (שם קמט:) שהסלם הוא היסוד ונבאר לקמן במאמר 'חשמל צדיק', שהיסוד מסמל את החשמל. וכן מובא בספר 'פנינים יקרים' מהר"ש אוסטרופלי על הכתוב (בראשית כח, טז) "וייקץ יעקב משנתו ויאמר אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי". שאכ"ן ר"ת אריה כרוב נשר, שאותם ידע יעקב שנמצאים במרכבה, אבל אנכ"י ר"ת אריה כרוב נשר יעקב, הוא לא ידע שדמותו היא דמות האדם במרכבה. וכן מובא בספר 'עמק המלך' (תיקוני שבת) שסלם יעקב הוא קלפת נגה והוא להט החרב המתהפכת. ונבאר לקמן במאמרים 'חשמל חטא' ו'חשמל קשת', שקלפת נגה ולהט החרב המתהפכת מסמלים את החשמל. וכן הכתוב המדבר על קלפת נגה בנבואת החשמל (יחזקאל א, ד) "ואש מתלקחת ונגה לו סביב" ר"ת סול"ם. וכן חשמל בגימטריא עולם לסלם הוא דומה. וכן הכתוב "סלם מצב ארצה וראשו מגיע" בגימטריא חשמל"ל במלוי האותיות חי"ת שי"ן מ"ם למ"ד.